

Піраміда ненависті

Свого часу група дослідників¹ розробила так звану «*піраміду ненависті*», яка побудована за тим же принципом, що і піраміда потреб Маслоу, тобто кожен нижній рівень обумовлює наступний рівень.

Згадаймо піраміду Маслоу. Підніжжя її – це наші фізіологічні, базові потреби: їжа, вода, сон, секс, дихання. Якщо ці потреби не задоволені, ми не можемо піднятися на вищий рівень: рівень безпеки. Грубо кажучи, якщо ми не можемо вдихнути, то ми не думаємо про особисту безпеку чи про безпеку майна. Наша найперша задача – вижити. Якщо фізіологічні потреби задоволені, ми починаємо задовольняти наступні рівні піраміди: рівень безпеки, а далі – соціальний рівень (потреба в дружбі, сім'ї, інтимності), ще вище знаходиться рівень поваги та самореалізації. Але ви не будете думати про самореалізацію, доки не задоволені попередні рівні. Ви не підете на курси англійської мови, якщо вашому життю загрожує небезпека.

Піраміда ненависті діє за аналогічним принципом: кожен попередній рівень уможлиблює наступний.

Давайте розглянемо її уважно.

У підніжжі піраміди лежать наші упередження, вірування і стереотипи. Цей рівень так і називається: *рівень упередженого ставлення*. На практиці це виглядає як прийняття стереотипів (наприклад, всі білявки – тупі, всі діти з інтернатів – крадії), перенесення особливостей однієї людини на всю групу людей (наприклад, якщо ми читаємо, що представник певного етносу згвалтував жінку, то для нас усі представники цього етносу наче автоматично стають гвалтівниками), а також мовчазне прийняття жартів, що знецінюють або принижують.

Наступний рівень піраміди присвячено *діям, базованим на упередженнях*. Це висловлювання принизливих жартів, соціальна ізоляція, соціальне виключення, насмішки та образи. Як бачимо, це і є рівень, на якому здебільшого розгортається булінг (цькування) у закладі освіти. Як ці два рівні взаємопов'язані? Якщо я не дотримуюсь стереотипів, що «всі діти з інтернатів – крадії» або «всі переселенці – сепаратисти», то мені не буде на чому базувати свої образи чи насмішки. Наприклад, у сільській школі навчалася дівчинка з Кореї, яка потерпала від цькування. Її називали не інакше, як «собакоїдка», послуговуючись стереотипом, що «всі корейці їдять собак». Коли у селі зникла собака, діти одразу знаходили дівчинку і били, вимагаючи повернути пса. Чи поводитися б так діти, аби не засвоїли від дорослих упередження щодо людей з інакшою зовнішністю, та стереотип «всі корейці – собакоїди»?

Інший приклад: вже в міській школі навчався хлопчик з неблагополучної сім'ї. Тато-алкоголік, який бив сина і дружину, мама – вихователька у дитсадку, бідне та злиденне життя. З хлопця відверто знущалися,

¹ Anti-Defamation League and the Survivors of the Shoah Visual History Europe.

звинувачуючи у крадіжках. Перший, на кого думали, коли у класі щось зникало – був він. Це була школа, де серед дітей (а отже, і серед дорослих) побутував стереотип, що «дитина з неблагополучної сім'ї – крадій».

Наступний рівень піраміди ненависті – це **рівень, на якому виникає дискримінація**. Дискримінація – це коли ми починаємо обділяти чимось певну людину лише тому, що ця людина належить до тієї чи іншої групи, об'єднаної за певними ознаками. Наприклад, коли адміністрація школи вирішує не брати до школи дитину з інвалідністю, бо це призведе до «проблем» у класі, то це – дискримінація.

Багато хто з вас чув про випадки, коли батьки збиралися та виступали проти включення до класу дитини з інвалідністю, бо це буцімто знизить рівень навчання у школі – оце і є дискримінація.

Наступний рівень піраміди ненависті – це **жорстокість**, проти людей і проти власності.

Наявність стереотипів щодо представників певних груп уже призвели до того, що в Україні вчиняються дії на цьому рівні. Йдеться про представників ромського етносу та ЛГБТ спільноти. Погроми ромських таборів і напади на ЛГБТ-активістів не могли б постати без опори на попередні рівні: стереотипи, упередження, дискримінацію.

Найвищий рівень, вінець піраміди – це **геноцид**. Це систематичне знищення певної групи людей лише за їхню приналежність до цієї групи.